

Jednotky, jež se zúčastní boje přímo v úderném uskupení, vyvádíme utajeně a postupně. Tím vytváříme výhodnější podmínky pro organizovaný boj krycích jednotek.

**Demonstrační činnost** částí sil obklíčeného pluku bezprostředně před zahájením vyjití z obklíčení nebude vždy reálná. Nebude dostatek volných sil pro tuto činnost. Bude výhodnější organizovat tuto činnost ve vhodnou dobu jednotkami zvenčí.

**Fronta obklíčení** se zpravidla prolamuje po palebném přepadu dělostřelectva. Jaterné zbraně použijeme na síly a prostředky, které mohou vyjití pluku z obklíčení nejvíce ohrozit.

Při průlomu v noci je výhodné provést zteč s překvapením; v tom případě se zahájí dělostřelecká palba až při zahájení zteče.

Část tanků úderného uskupení, které prorazily kruh obklíčení, vyrazí pod ochranou motostřeleckých jednotek rychle na boky nepřitele a postupně zabezpečují postupující křídla hlavních sil úderného uskupení. Manévr úderného uskupení je zpočátku čelní, pak postupně dochází ke kombinacím s bočním.

Podle konkrétní situace mohou **zajišťovací jednotky**, zabezpečující vzniklou mezeru, přejít na určeném prostoru do obrany nebo mohou dále obchvacovat nepřátelské boky a rozšiřovat mezeru. V každém případě odcházejí jako poslední až po projití krycích jednotek.

**Zálohy** postupují za křídly úderného uskupení připraveny hlavně odrazit protižteče nepřitele.

**Dělostřelectvo** vychází z obklíčení z větší části s úderným uskupením a ničí nepřitele přímou palbou. Část dělostřelectva kryje odchod krycích jednotek.

**Vševojsková záloha** zpočátku chrání **týl pluku**, který vychází z obklíčení ihned za úderným uskupením. V dalším části sil může posílit boj zajišťovacích a krycích jednotek, avšak z větší části se zpravidla použije k zesílení úderného uskupení k proražení vnějšího kruhu obklíčení.

**Krycí jednotky** drží zaujatá postavení a nedovolují nepříteli zúžit frontu obklíčení. Odchod zahájí teprve, když hlavní síly se spojily s vlastními vojsky. Je-li vzdálenost k vnější frontě příliš velká, mohou krycí jednotky zahájit odchod již po průchodu týlu pluku úsekem průlomu.

Krycí jednotky zpočátku poutají nepřitele aktivní obranou a podle průběhu boje odcházejí postupně překračováním. Jejich manévr má stejný charakter jako manévr při vyjití jednotek z boje; nejdříve odpoutání, potom rychlý odchod zabezpečený palbou a zátaras.

**Pluk, který vychází z obklíčení, může sledovat dva cíle.** Buď se spojit s jednotkami vně obklíčení, nebo udeřit v určeném směru a pokračovat v útoku s hlavními silami divize.

V prvním případě pluk po vyjití z obklíčení zpravidla bude tvořit druhý sled; ve druhém případě bude ve vhodné době současně napomáhat při plnění útočných cílů velitele divize. Tento způsob vyjití pluku z obklíčení bude typický u pluku, který při plnění samostatného úkolu nejčastěji jako PO aktivní činností nepřitele se dostal dočasné do obklíčení.

## Veřejné mínění o civilní obraně a přípravě obyvatelstva

*Podplukovník Ing. Milan Ždímal*

Na spojeneckém cvičení „VLTAVA“ nebo v rámci různých setkání měl každý z nás dostatek příležitosti blíže poznat další z našich občanů, kteří jsou tak či onak zapojeni do systému obrany země a aktivně v něm pracují. Většinou si z těchto setkání odnášíme dobré dojmy.

Bylo by však ošidné považovat aktivitu i názor těchto soudruhů za průměr, plat-

ný pro všechno naše obyvatelstvo. Protože však náš obranný systém — vzhledem k charakteru počátečního období soudobé války — nezbytně počítá s obranou všeho lidu, je nezbytné seznámit se blíže s typickými názory občanů na problematiku obrany země, civilní obrany a na přípravu obyvatelstva.

Bude to prospěšné nejen z toho důvodu,

že mnoho našich soudruhů je aktivně zapojeno do nynější přípravy obyvatelstva k obraně vlasti, ale i proto, že systém civilní obrany našeho území si v současnosti nezbytně vyžaduje stále užší koordinaci s přípravou našich ozbrojených sil — pol-

ních i teritoriálních. Věnuji proto tuto poslední vědeckou informaci o celostátním výzkumu veřejného mínění obyvatelstva<sup>1)</sup> analýze III. bloku otázek v DOTAZNÍKU. Jde právě o otázky civilní obrany a přípravy obyvatelstva.

### Je možná ochrana proti jaderným zbraním?

Především si všimneme názorů obyvatelstva na možnosti obrany naší země v podmínkách vedení soudobé války.

Otázka č. 17 v DOTAZNÍKU zněla:

**„Domníváte se, že je potřebné připravovat k obraně země mimo ozbrojených sil i ostatní obyvatelstvo?“**

Odpovědi v procentech:

|                        |        |
|------------------------|--------|
| Ano . . . . .          | 56,1 % |
| Částečně ano . . . . . | 32,9 % |
| Ne . . . . .           | 6,7 %  |

|                       |       |
|-----------------------|-------|
| Nevím . . . . .       | 3,7 % |
| Neodpověděl . . . . . | 0,6 % |

Dotázaní, kteří na otázku č. 17 odpověděli „ano“, mají realističtější názor na charakter soudobé války než ti, kteří odpovídají buď „částečně ano“, nebo „ne“. Vyplývá to ze srovnání jejich odpovědí na otázku č. 17 a na otázku č. 7 DOTAZNÍKU, která se ptala, zda by podle mínění respondenta byly ve světové válce použity jaderné zbraně či ne. (Viz **tabulku 1**)

Tabulka 1

| Odpovědi na otázku č. 17:                                                                           |              | Odpovědi na otázku č. 7: | „Ve světové válce by JZ byly použity“ | „Ve světové válce by JZ nebyly použity“ | „Nevím“ |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|--------------------------|---------------------------------------|-----------------------------------------|---------|
| Domníváte se, že je potřebné připravovat k obraně země mimo ozbrojených sil i ostatní obyvatelstvo? | ANO          | 65,4 %                   | 22,9 %                                | 10,9 %                                  |         |
|                                                                                                     | Částečně ANO | 58,3 %                   | 26,0 %                                | 15,0 %                                  |         |
|                                                                                                     | NE           | 54,9 %                   | 26,8 %                                | 16,6 %                                  |         |
|                                                                                                     | Nevím        | 32,0 %                   | 10,0 %                                | 48,6 %                                  |         |

Tabulka 2

| Odpovědi na otázku č. 8:                            |              | Soudobá jaderná válka by skončila vítězstvím soc. tábora | Soudobá jaderná válka by skončila vítězstvím imper. tábora | Svět by byl zničen | Nevím  |
|-----------------------------------------------------|--------------|----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|--------------------|--------|
| Odpovědi na otázku č. 19:                           |              |                                                          |                                                            |                    |        |
| Znáte účinky jaderných zbraní a ochranu proti nim ? | ANO          | 14,3 %                                                   | 1,0 %                                                      | 78,1 %             | 5,6 %  |
|                                                     | Částečně ANO | 9,5 %                                                    | 0,7 %                                                      | 82,6 %             | 6,5 %  |
|                                                     | NE           | 8,9 %                                                    | 1,5 %                                                      | 71,1 %             | 17,8 % |

<sup>1)</sup> Předcházející stati byly uveřejněny ve VOJENSKÉ MYSLI číslo 4 a 5/1966.

## Názory — ohlasy

Otázka čis. 19 v DOTAŽNÍKU zněla:  
**„Znáte účinky jaderných zbraní a ochranu proti nim?“**

Odpovědi v procentech:

|              |        |          |
|--------------|--------|----------|
| Ano          | 33,5 % | > 81,9 % |
| Částečně ano | 48,4 % |          |
| Ne           | 17,3 % |          |
| Neodpověděl  | 0,8 %  |          |

Srovnáme si mínění respondentů, kteří volili odpověď „ano“ a respondentů, kteří odpovídali „ne“ s jejich míněním na důsledky světové jaderné války (viz tabulka 2).

Z tabulky je patrné, že příznivější názor (než je průměrné mínění) mají na výsledky války respondenti, kteří znají účinky jaderných zbraní a ochranu proti nim. Ti, kteří toto neznají, dívají se na možnosti vítězství socialismu mnohem pesimističtěji a nejvíce ze všech volí v tomto případě odpověď „nevím“.

Zajímavá je dále otázka, odkud dotázaní znají účinky JZ a ochranu proti nim. Proto byla položena **otevřená otázka čis. 19 a: „Uveďte odkud je znáte.“**

Rozložení odpovědí:

|                                  |        |
|----------------------------------|--------|
| Ze školení CO                    | 41,8 % |
| Z vojenské služby                | 13,6 % |
| Z vojenské služby a CO           | 4,9 %  |
| Z CO na škole                    | 4,2 %  |
| Z prostředků masových komunikací | 10,7 % |

Další dvě otázky byly věnovány civilní obraně. Šlo o to zjistit, do jaké míry jsou naši občané zařazení do systému CO a co si myslí o způsobu přípravy.

Otázka čis. 20 DOTAŽNÍKU zněla:

**„Jste zařazen do některé složky civilní obrany?“**

Dotázaný měl zaškrtnout jednu z možných odpovědí. Struktura zařazených občanů do systému CO vyšla takto:

|                                         |        |
|-----------------------------------------|--------|
| Člen řídicího orgánu CO                 | 6,9 %  |
| Zařazen do jednotky nebo služby CO      | 9,6 %  |
| Zařazen do útvaru svépomoci CO          | 8,4 %  |
| Zařazen v některém veřejném útvaru ČSČK | 7,1 %  |
| Člen ČSPO                               | 7,7 %  |
| Nezařazen do žádné z uvedených složek   | 60,3 % |

|              |        |
|--------------|--------|
| Jiné zdroje  | 0,4 %  |
| Neodpověděli | 24,4 % |

Odpovědi svědčí o tom, že v informaci obyvatelstva o účincích JZ a ochraně proti nim patří prvé místo školení v civilní obraně. Hned vzápětí je vojenská služba, zatímco podíl prostředků masových komunikací je vzhledem k jejich možnostem a předpokládanému účinku nízký.

S předcházející otázkou souvisí i otázka čis. 18: **„Byla by podle Vašeho názoru ochrana před účinky jaderných zbraní při oboustranném použití těchto zbraní ve světové válce možná?“**

Odpovědi v procentech:

|              |        |          |
|--------------|--------|----------|
| Ano          | 8,3 %  | > 52,4 % |
| Částečně ano | 44,1 % |          |
| Ne           | 33,5 % |          |
| Nevím        | 11,4 % |          |
| Neodpovědělo | 0,7 %  |          |

Již z letmého srovnání těchto odpovědí s odpověďmi na otázku čis. 19 je patrné, že část těch, kteří znají úplně nebo částečně účinky JZ a ochranu proti nim, se přesto domnívá, že ve světové válce by byla ochrana možná jen částečně nebo vůbec ne. Mínění obyvatelstva ovlivňuje názor, šířený prostředky masových komunikací, který líčí světovou jadernou válku automaticky a beze všech pochyb jakožto všeničivou, přinášející zákonitě naprostou zkázu civilizace. Tato představa je podle mého názoru zjednodušená.

### Mínění o civilní obraně

Již na první pohled je zřejmé, že procento nezařazených občanů do systému CO je vysoké. Všimněme si blíže tohoto procenta nezařazených v korelaci s povoláním, které tito respondenti uváděli.

Jedno z nejvyšších procent nezařazených občanů jsou vojáci z povolání — 80,8 %. To je pochopitelné. Toto procento by bylo zřejmě ještě vyšší, kdyby šlo pouze o vojáky z povolání složek MNO. Údaj o povolání totiž zahrnuje i vojáky z povolání složek MV, kteří jsou zařazení do systému CO. Vysoké procento nezařazených tvoří ženy v domácnosti — 73,8 %, studující — 86,8 %, vědecktí a kulturní pracovníci — 74,3 %.

Nejmenší procento nezařazených vykazují pedagogičtí pracovníci — 39,6 %, pracovníci ve zdravotnictví — 44,4 %, administrativní pracovníci — 49,5 %, technicko-hospodářští pracovníci — 54,9 %, pracovníci v zemědělství — 55,4 %, pracovníci v průmyslu — 55,4 %, pracovníci v obchodu — 55,4 %, pracovníci v dopravě — 55,4 %, pracovníci v kultuře — 55,4 %, pracovníci v službách — 55,4 %, pracovníci v ostatních povoláních — 55,4 %.

vedoucí závodů a zařízení — 55,8 %, pracovníci stranických a státních orgánů — 56,7 %. Procento nezařazených dělníků a zemědělců vcelku odpovídá průměrné četnosti celého vzorku dotázaných.

Minění respondentů o účinnosti způsobu přípravy ve složkách naší CO zkoumala tato otázka:

**„Jestliže jste zařazen v některé z uvedených složek, považujete způsob přípravy, jímž procházíte, za:“**

|                           |        |
|---------------------------|--------|
| — dostačující . . . . .   | 36,3 % |
| — nedostačující . . . . . | 38,9 % |
| — nevím . . . . .         | 7,9 %  |
| — neodpověděl . . . . .   | 16,9 % |

Jak je vidět, procento těch, kteří neodpověděli (16,9 %) je podstatně nižší než procento těch, kteří v systému CO nejsou zařazení (60,3 %). Z toho vyplývá, že se ke způsobu přípravy vyjadřovali mnozí, kteří v něm — podle své odpovědi na předcházející otázku č. 20 — nejsou vůbec zařazení.

K upřesnění uvádím vnitřní korelace mezi oběma otázkami (Viz **tabulka 3**)

Na první pohled z tabulky vyplývá, že odpovědi o dostačujícím nebo nedostačujícím způsobu přípravy jsou poměrně stejně četné. Nejčastěji jsou nespokojeni s účinností přípravy respondenti, zařazení do útvarů svépomoci nebo do jednotky či služby CO v okrese (kraj) nebo na objektě. Poměrně nejvíce jsou spokojeni se způsobem přípravy občané, zařazení jako členové ČSPO nebo jako členové řídicího štábu CO. Zatímco u požárníků je zřejmé, že jejich příprava je intenzivní, mínění členů řídicích štábů CO je zkráceno právě jejich vlastním zařazením na řídicích funkcích. Tito soudruzi, obrazně řečeno, podléhají „iluzím z titulu své funkce“. Vždyť procento těch, kteří jsou nespokojeni se způsobem přípravy je tak vysoké, že je nanejvýš potřebné podrobit celý systém pečlivé analýze a zjistit příčiny této kritické nespokojenosti, jež je v mínění řádových pracovníků silná. V tomto směru může naše analýza vyslovit pouze varovné podněty. Další opatření jsou už věci příslušných vedoucích orgánů CO, počínaje štábem CO při ministerstvu vnitra.

Tabulka 3

| Zařazení respondentů do systému CO: | Způsob přípravy, jímž procházím, považuji za: |               |        |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------|---------------|--------|
|                                     | dostačující                                   | nedostačující | nevím  |
| Člen řídicího orgánu CO             | 48,3 %                                        | 44,0 %        | 5,5 %  |
| Zařazen do jednotky či služby CO    | 45,6 %                                        | 45,0 %        | 8,8 %  |
| Zařazen do útvaru svépomoci CO      | 39,5 %                                        | 46,1 %        | 13,8 % |
| Zařazen do některého útvaru ČsČK    | 47,0 %                                        | 41,8 %        | 9,9 %  |
| Člen ČSPO                           | 53,8 %                                        | 32,2 %        | 9,9 %  |

### Mínění o všennárodní přípravě obyvatelstva

Poslední dvě otázky tohoto bloku se týkaly mínění respondentů o všennárodní přípravě obyvatelstva, jejíž dvě etapy proběhly v ČSSR v letech 1960/1964.

Otázka č. 22 zněla:

**„Prošel jste všennárodní přípravou obyvatelstva k civilní obraně?“**

Odpovědi:

|                       |        |
|-----------------------|--------|
| Ano . . . . .         | 63,6 % |
| Ne . . . . .          | 33,7 % |
| Neodpověděl . . . . . | 2,7 %  |

Procento těch, kteří prošli VNPO je velmi vysoké. Přitom u respondentů určitých povolání účast tato průměrné číslo převyšuje. Tak respondenti z řad administrativních pracovníků prošli systémem VNPO ze 74,5 %, technicko-hospodářští pracovníci ze 75,3 %, pedagogičtí pracovníci z 82,5 %, pracovníci ve zdravotnictví ze 79,1 %, pracovníci stranického a státního aparátu z 83,3 %. Pod průměrnou účastí zůstali pracovníci v zemědělství, ženy v domácnosti a studující.

## Názory — ohlasy

To je však zdánlivě důvod ke spokojenosti. Hlavním měřítkem výsledků VNPO nemůže být počet zúčastněných, ale samotná úroveň školení. Odraz této úrovně v mínění účastníků je silně kritický.

Ukáže to analýza otázky čí. 23:

**„Jestliže ano, považujete toto školení za“...**

|                          |        |          |
|--------------------------|--------|----------|
| — dostačující . . .      | 22,8 % |          |
| — příliš všeobecné . . . | 25,3 % | > 40,0 % |
| — nedostačující . . .    | 14,7 % |          |
| — nevím . . .            | 15,2 % |          |
| — neodpověděl . . .      | 22,0 % |          |

I v této otázce je zřejmé, že odpovídali nejen ti, kteří prošli všennárodní přípravou, ale značná část těch, kteří jí neprošli.

Zajímá nás proto především názor těch respondentů, kteří výslovně v otázce čí. 22 uvedli, že přípravou prošli. U nich jsou odpovědi ještě kritičtější. Považují VNPO za

|                          |        |          |
|--------------------------|--------|----------|
| — dostačující . . .      | 32,8 % |          |
| — příliš všeobecné . . . | 40,9 % | > 60,9 % |
| — nedostačující . . .    | 20,0 % |          |
| — nevím . . .            | 4,5 %  |          |
| — neodpověděl . . .      | 1,4 %  |          |

**Skoro dvě třetiny respondentů, kteří se zúčastnili VNPO mají tedy kritické výhrady k její úrovni.**

Aby se toto velmi nepříznivé mínění neopakovalo při hodnocení nynější „dvouletky“ přípravy obyvatelstva k obraně vlasti — to je závažná otázka.